

Asia: D6L56D3-22

Kansallinen raportti - YK:n ihmisoikeusneuvoston yleismaailmallisen määräaikaistarkastelun (UPR) neljäs tarkastelukierros

Lausunnonantajan lausunto

1. Miten edellisen UPR-tarkastelun suositusten täytäntöönpano on onnistunut ja mitä täytäntöönpanotoimia olisi hyvä raportissa tuoda esille?

Katso muuta kommentoitavaa -kohta.

2. Mitkä ovat sellaisia yleisempiä ihmisoikeuksiin liittyviä teemoja, joissa Suomi on onnistunut tai jotka kaipaavat lisähuomiota?

Suomi voisi kiinnittää huomiota Ukrainan tilanteen aiheuttamiin ihmisoikeushaasteisiin. Ihmisoikeuksien on toteuduttava myös konflikteissa. Lisäksi Suomi voisi kiinnittää enemmän huomiota yritysten ihmisoikeusvastuisiin ja olla siinä aktiivinen. Työelämän ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun toteutuminen yritystoiminnassa on tärkeää. On hyvä, että Suomessa on selvitetty yritys vastuulain säätämistä. Suomi on myös kannattanut yritys vastuudirektiivin säätämistä. Suomen on syytä olla kuitenkin vielä aktiivisempi yritys vastuun edistämässä sekä kansallisesti että Euroopan unionissa ja edistää sitä myös globaalisti.

3. Vapaamuotoiset kommentitne (esimerkiksi raporttiluonnoksesta)

Raportissa on syytä kertoa toimenpiteistä, joilla Suomi on toteuttanut ja edistänyt saamiaan suosituksia. Koska tarkastelussa on kyse valtioiden välisestä vuoropuhelusta, on syytä kertoa tilanteesta sellaisena kuin se on.

Luonnoksessa on kuitenkin joissain kohdin annettu Suomen tilanteesta liian ruusuinen kuva. On tapauksia, joissa ministeriö on jopa jarrutellut asian etenemistä. Esimerkiksi raskauden ja perhevapaiden perusteella tapahtuvan syrjinnän estäminen ei pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjauksesta (s. 135) huolimatta ole edennyt. Asiaa pohtinut työryhmä totesi tammikuussa 2022, että mitään uudistuksia ei tarvita. Toinen esimerkki on työ- ja elinkeinoministeriön antama lausunto tasa-arvolain muuttamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta (palkka-avoimuuden lisääminen). Ministeriö on 27.5.2022 antamassaan lausunnossa vastustanut tasa-arvosuunnitelman alarajan laskemista 30 työntekijästä 20 työntekijään

toisin kuin esimerkiksi valtioneuvoston oikeuskansleri. Oikeuskansleri totesi 23.5.2022 antamassaan lausunnossa, että laatimisvelvollisuuden laajentaminen voisi toteuttaa Suomen perustuslain 6 §:n 4 momentissa säädettyä tasa-arvon edistämisvelvoitetta sekä myös perustuslain 22 §:ssä säädettyä julkisen vallan velvollisuutta perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen. (Lausuntopalvelu.)

Muita huomioita luonnoksesta:

Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa ei mainita työelämän perusoikeuksia. Myös työelämä ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti asiaan huomiota (kohdat 16–18).

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa sovittu yritysvastuulain säätämistä koskeva selvitys on valmistunut keväällä 2022. Hallitus on kuitenkin päättänyt olla jatkamatta lain valmistelua, mikä olisi syytä todeta raportissa. (Kohta 47)

Suomen valtio ei ole ryhtynyt mihinkään toimiin saattaakseen siviilipalveluksen pituudeltaan samaan asemaan aseellisen kanssa (kohta 48).

Suhtaudumme varauksellisesti väitteeseen, jonka mukaan työ kaikenlaisen syrjinnän lopettamiseksi on edennyt. Esimerkiksi ulkomaalaisten työntekijöiden peruspalkassa ja lisissä työsuojeluviranomainen on havainnut paljon puutteita. Lisäksi viranomainen on havainnut aiempaa enemmän yrittäjätöksi naamioituja työsuhteita. (Ulkomaisen työvoiman käytön valvonta vuonna 2021. Raportti). Suomi ei ole ratifioinut kansainvälisen työjärjestön (ILO) siirtolaisuuteen liittyviä väärinkäytöksiä sekä ulkomaalaisten työntekijöiden yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhtäläisen kohtelun edistämistä koskevaa sopimusta nro 143 eikä muuttavia työntekijöitä koskevaa sopimusta nro 97. (Kohta 57).

Latvatalo Eveliina
SAK ry - Työehdot-osasto lakimies Anu-Tuija Lehto